

ТЕЗИ

передвиборчої програми претендента на посаду директора ІТТФ НАН України Бориса БАСКА

Зміст доповіді

1. Бачення кадрової політики
2. Проблематика діяльності інституту
3. Імідж, репутація, рейтинг і положення ІТТФ в відділенні ВЕЕТ, в НАН України, в науково-технічній сфері України
4. Вдосконалення фінансово-бюджетної політики ІТТФ
5. Кооперація із бізнесом, неакадемічними інституціями, закордонними фондами і програмами допомоги
6. Допомога армії, допомога для підтримки стійкості енергетики
7. Чому вирішив балотуватися?

1. Кадри вирішують все.

Відділення енергетики та енергетичних технологій, звіт НАН України за 2025 р.

<https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.575.608>

	Інститут ВЕЕТ України	чисельність	наукових	Головні н.с.	Доктора, до загальної	Доктора, до наукових	Кандидати
1	технічної теплофізики	319	209 65,5%	5	29 9,1%	13,8%	100 31,3%
2	енергетичних машин і систем	202	101 50,0%	4	27 13,4%	26,7 %	48 23,8%
3	електродинаміки	288	152 52,8%	10	45 15,6%	29,6%	80 27,8%
4	проблем моделювання в енергетиці	94	44 46,8%	2	16 17,0%	36,4%	20 21,3%
5	загальної енергетики	86	50 58,1	0	9 10,5%	18,0%	31 36,0%
6	теплоенергетичних технологій	68	28 41,2%	0	4 5,9%	14,3%	14 20,6%
7	газу	174	91 52,3%	0	10 5,7%	11,0%	38 21,8%
8	відновлюваної енергетики	113	46 40,7%	0	8 7,1%	17,4%	19 6,8%
9	проблем безпеки атомних ел. станцій	205	90 43,9%	0	8 3,9%	8,9%	23 11,2%

Заходи для зростання висококваліфікованого персоналу

- Спробувати докторську раду розширити до двох спеціальностей, добавивши ВДЕ. В ІЕД – 2 д. ради, 5 спеціальностей; в ІЕМС - 2 д. ради, 4 спец.; в ІПМЕ 2 д. ради, 4 спец.
- Спробувати створити докторську раду по енергетичним системам і комплексам.

- Посилити кадровий склад лабораторії теплотерії – базового підрозділу для експериментальних, прикладних і експлуатаційних досліджень, моніторингу і діагностики устаткування.
- Для оплати праці активно використовувати цивільно-правові трудові договори, не обмежуючи для працівника їх кількість в робочий місяць.

2. Проблематика фахової діяльності інституту

- Відкорегувати основні науково-технічні напрямки діяльності інституту, використавши сучасну термінологію, врахувавши аспекти воєнного стану і відбудови та енергетичну війну проти України, а також врахувавши сучасний стан і перспективний розвиток світової енергетики – цифровізацію; розумні мережі; активних споживачів; енергетичну розосередженість, стійкість і безпеку; акумулювання і збереження теплоти; проблеми уловлення, збереження і захоронення CO₂; нові робочі тіла і теплоносії; аспекти глобального потепління. В освітньо-науковій програмі аспірантури це все вже відображено.
- Врахувати світовий тренд суттєвого зростання ролі електроенергетики в світовій економіці, в т.ч. і для опалення, ГВП та кондиціонування, а також для дата-центрів та теплових насосів. Прямий вклад теплової енергії в системах теплогенерації зменшується.
- В сучасних і майбутніх фундаментальних, прикладних, пошукових бюджетних темах, державних замовленнях та в інноваційних проектах бажано враховувати воєнний аспект та післявоєнну відбудову країни. Адже у нас дві війни: головна війна – військові дії, інша - енергетична війна.
- Зміст, завдання та фінансування робіт за кодом 1230 бажано більш рівномірно розподіляти по всім підрозділам інституту.
- Посилити роботу з журналом, підвищити вимоги до змісту статей, активізувати зусилля до його входження в SCOPUS, реально проводити рецензування рукописів і засідання редколегії. Можливо створити щоквартальний електронний збірник наукових статей.
- Нашу традиційну конференцію проводити раз в рік, як це робить рідний Інститут промислової екології та інші інститути відділення ВЕЕТ.
- Використовувати практику проведення одноденних робочих тематичних семінарів з конкретних проблем енергетики.
- Відновити практику засідань секцій вченої ради інституту.
- Модернізувати роботу виставки, оновити експозицію новими розробками, вилучити застарілі експонати.
- Відновити і посилити співпрацю з ЗВО Києва і всієї країни, і особливо з НТУУ «КПІ», звідки комплектуватися новими молодими кадрами, включаючи абітурієнтів нашої аспірантури.

3. Імідж, репутація і положення ІТТФ в конкурентному середовищі. Бренд ІТТФ. Інтегральні показники діяльності інституту наразі встановлюються при виробничому змаганні між науковими відділами ІТТФ по плинній методиці інституту (щорічно); при оцінюванні інститутів в рамках НАН України по відомчій методиці (раз в 5 років); при державній атестації НУ і ЗВО по загальноукраїнській методиці (раз в 5 років). Методика МОН (Наказ МОН № 1485 від 21.10.2024), <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1743-24#Text>.

Попередня атестаційна оцінка НУ / ЗВО складається з класифікаційної оцінки та експертної оцінки, з урахуванням коефіцієнту регіональної підтримки (РПі), коефіцієнту руйнувань інфраструктури внаслідок агресії Російської Федерації проти України (КРІ) та розраховується за такою формулою:

$$A=(K+E)\times RPi\times KPI,$$

де А - попередня атестаційна оцінка; К – класифікаційна оцінка; Е – експертна оцінка, зазначена в експертному висновку;

РПі – коефіцієнт регіональної підтримки, який становить: 1,05 – для НУ / ЗВО, розташованих у Дніпропетровській, Одеській, Сумській, Чернігівській областях; 1,1 – для НУ / ЗВО, розташованих у Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Харківській, Херсонській областях. 1,0 – для НУ / ЗВО, розташованих в інших областях; 1,15 – для тимчасово переміщених НУ / ЗВО, що утримують матеріально-технічну базу за своєю юридичною адресою.

КРІ - коефіцієнт руйнувань інфраструктури, який визначається співвідношенням: $KPI = 1 + SP/S3AG$, де SP - площа зруйнованої інфраструктури за даними Реєстру пошкодженого та знищеного майна (rpm.renovation.gov.ua); S3AG - загальна площа будівель і споруд НУ / ЗВО, які знаходяться на обліку і балансі.

Методика поєднує як кількісні показники (37 параметрів, серед яких: публікаційна активність, міжнародна співпраця, залучене фінансування, патентна й експертна діяльність установи тощо), так і якісні — оцінювання впливу наукових результатів установи на розвиток науки, обороноздатності, економіки та суспільства України.

№ п / п :	Назва Інституту:	Класифікаційна оцінка:	Експертна оцінка:	Регіональний коефіцієнт:	Коефіцієнт руйнувань:	Атестаційна оцінка:	Коефіцієнт потреб дослідницької інфраструктури:	Показник кадрів:	Показник залученого фінансування:	Показник статей Q1:	Показник молодих вчених:	Всього коштів на, тис. грн	Категорія :	Місце в відділенні ВЕЕТ
1	технічної теплофізики	23,9977	6,5927	1	1	64	1,3	194,95	5806,24	17	20	8502,6	Б	8
2	відновлюваної енергетики	23,519	5,762	1	1	62	1,3	42,9	1584,32	1	2	1681,4	Б	9
3	газу	33,9671	6,7037	1	1	88	1,3	85,75	15380,11	0	5,5	10889,8	А	3-4
4	електродинаміки	28,8423	6,1333	1	1	75	1,3	170,25	10841,05	26	17,5	14261,4	А	5
5	енергетичних машин і систем	32,5177	7,2377	1,1	1	94 /85,5	1,3	111,8	3972,55	16	9	8209,4	А	2
6	загальної енергетики	27,5331	5,2667	1	1	72	1,3	42,7	2908,16	7	6	2702,6	Б	6
7	проблем безпеки АЕС	36,5271	7,8667	1	1,3	100 /76,9	1,3	96,5	9849,14	11	12	9887,5	А	1
8	проблем моделювання в енергетиці	33,5955	8,0667	1	1	88	1,3	47,5	15160,99	5	2	7661,5	А	3-4
9	теплоенергетичних технологій	25,1749	5,8667	1	1	66	1,3	30,35	3742,34	0	0,5	2022,2	Б	7

Приклад недоречностей, в 2023-2024 р. відділ ТОЕТ виборів проєкт від НФД України 3,85 млн. грн; а в 2024 – 99 тис. фунтів по проєкту від Великобританії (біля 5,75 млн грн), сумарно більше 9,6 млн, але вони фактично **не відображені і тому недоотримана явна вигода для ІТТФ**. Бажано розібратися із такою ситуацією. Бо це дуже дивно, адже наче самі собі вистрілили в ногу.

№ п/п:	Назва відділу ІТТФ:	Класифікаційна оцінка відділу:	Частка в атестації установи:	Розрахункова кількість НП та НПП:	Група відділу за вкладом в результат атестації:	Розрахунковий місячний розмір надбавки на одного працівника відділу:
1	теплофізичних основ енергоощадних технологій	11,59	15,98	24	1	2300
2	моніторингу та оптимізації теплофізичних процесів (в ІЗЕ НАНУ)	10,24	14,11	8	1	2300
3	теплофізики енергоефективних теплотехнологій	9,97	13,75	26	1	2300
4	теплофізичних проблем систем теплопостачання	8,69	11,99	26	1	2300
5	високотемпературної термогазодинаміки	8,47	11,68	21	0,75	1700
6	лабораторія теплотетрії	7,83	10,8	3	0,75	1700
7	тепломасопереносу в теплотехнологіях	6,82	9,4	27	0,75	1700
8	тепломасообміну і гідродинаміки в елементах теплоенергетичного устаткування	4,82	6,65	30	0,50	1650
9	тепломасообміну в дисперсних системах	4,09	5,64	26	0,50	1650
				191		

Вклад відділів в загальний здобуток інституту різниться в рази, а розподіл коштів в розвиток інфраструктури кожного відділу – чомусь рівномірний, в середньому по 195 тис. грн.

Рейтинг інституту понизився за результатами останньої державної атестації, хоча в попередній атестації було отримано 7 місце серед всіх інститутів системи НАН України. І при цьому досвід проведення щорічних внутрішніх змагань відділів ІТТФ не допоміг. Тому потрібно модернізувати методику змагань відділів, привести її до відповідності методиці державної атестації і врахування всіх її вимог. Пан Георгій Гелетуха вже запропонував відповідні зміни, потрібно лише зібратися і обговорити відповідні доповнення, та власне і загальну ситуацію із атестацією, як і всі можливі ризики в майбутньому. А вже пройшло півтора роки нового періоду чергової атестації, звітність наближається і потрібно до неї змістовно підготуватися. Принагідно зазначу, що по нинішнім здобуткам відділу ТОЕТ вже сьогодні сповіщаємо, що в період 2025-2026 рр. інститут отримав 88 тис. фунтів по першому проєкту Innovate; в 2026-2027 рр. буде отримано іще 60 тис. фунтів по другому проєкту Innovate-2, загалом по двом проєктам 148 тис. фунтів або 8,7 млн грн; по проєкту НФД в 2025-2026 рр. вже отримано і буде ще отримано загалом 4,6 млн грн; по двом проєктам конкурсу МОН України спільно із ЗВО в 2026-2028 рр. заплановано по підписаним договорам відповідно: з НТУУ «КПІ» - 4,0 млн грн, а з Одеським національним технологічним університетом – 4,47 млн. грн. Тобто на сьогодні вклад обсягу конкурсних запозичень відділу ТОЕТ в майбутню держатестацію вже мінімально становить 13,3 млн (що більше як в попередній період). За останні півтора роки в відділі ТОЕТ вийшло 5 статей із квантилем Q1. Тому відділі ТОЕТ вже вніс вагомий вклад в майбутню державну оцінку Інституту.

Отримана позиція за результатами останньої атестації призвела на законодавчому рівні до примусового пониження зарплати наукових працівників з відповідним ознайомленням їх під підпис. В разі незгоди працівника зі зменшенням зарплати його буде звільнено. І колективний договір, і профком, і адміністрація інституту не допоможуть. І це дуже прикро, адже відтак можливо і інше потенційне погіршення ситуації. Від часу оприлюднення прикрих результатів атестації пройшло пів-року, це достатній час, щоб оговтатись, а далі потрібно оперативне вияснення причин провалу, і головне - вжиття заходів по недопущенню аналогічної ситуації в майбутньому.

Тому бажано запланувати і зробити наступне:

- Переглянути вимоги до критеріїв і їх показників при річному внутрішньому щорічному змаганні відділів, надавши більшу перевагу статтям із квантилем Q1 і стороннім надходженням фінансування, а не із Президії НАН України.
- Навчитися і реалізовувати дієві заходи по підвищенню обсягів позабюджетного фінансування. Йде війна, бюджет НАН України урізають, потім буде відбудова, яка теж потребуватиме інвестиції, тому країні буде не до НАН України. Додаткових коштів НЕ ДАДУТЬ !!! На це не варто орієнтуватися. Потрібно БОРОТИСЯ за небюджетне

фінансування і, головним чином, міжнародне. А для цього потрібно мати високий імідж і належну репутацію.

- Потрібно оперативно адаптуватися до змін обстановки – зростання ролі і повноважень МОН України, НФД України, НАЗЯВО, ЄДЕБО; проявити гнучкість у відносинах з профільними міністерствами, з Кабінетом Міністрів України, з Верховною Радою України; кооперативно співпрацювати з інститутами теплоенергетичного профілю; з факультетами енергетичного профілю ЗВО м. Києва, зокрема і особливо з НТУУ «КПІ», КНУБА, НУУБіП та ін.

4. Вдосконалення фінансово-бюджетної політики і господарчої діяльності АУПа

- Максимально підвищити зарплату персоналу в межах «вилки» посадової ставки.
- Для робіт із стороннім фінансуванням (не із Президії НАНУ) надати низькі накладні витрати, або реалізувати заміну накладних витрат на прямі адресні витрати, як це реалізує Національний фонд досліджень України.
- Зробити фінансово-дефектний акт збитків Інституту за даними реального обстеження руйнувань вікон будівель інституту, зумовлених вибуховою хвилею. Націй основі винайти кошти на їх чвидновлення.
- Зробити фінансово-дефектний акт збитків Інституту за даними реального обстеження руйнувань систем опалення, зумовлених відсутністю оперативної інформації по включенню або відключенню централізованих теплових мереж.
- Спільно із орендними організаціями і будівельниками провести акцію і прибрати територію кожної площадки Інституту.
- Підвищити професійний імідж, а то повчаємо всіх, як робимо програми і схеми теплозабезпечення міст, а своє опалення не можемо запустити. А коли зливаємо воду з системи в холодний період, то систему опалення потрібно продути. Це ази теплопостачання.
- Можливо потрібно згуртуватися на наступні зими, бо не осилимо оплату опалення всіх корпусів.
- Залучити орендаторів для ремонту інфраструктури інституту.
- Залучити гранти для встановлення когенераційних установок для стабільного електроживлення і повноцінного теплозабезпечення обох площадок інституту.
- Бажано зробити ремонт в коридорах корпусів 1, 2 по вул. Булаховського, 2, які примикають до виставки інституту, а то соромно запрошувати відвідувачів.

5. Кооперація із бізнесом, неакадемічними фондами, закордонними фондами і програмами допомоги

- Необхідно навчитись працювати з профільними асоціаціями, надаючи їм фахову допомогу і використовувати їх площадку для практичної діяльності.

- Проводити енергоаудити енергетичних об'єктів, енергетичні обстеження будівель і виробництв, реалізовувати моніторинг енерговиробничих процесів, діагностику устаткування тощо.
- Кооперуватися із іноземними ЗВО енергетичного профілю.
- Використовувати трибуни і потенціал ТПП м. Києва, ТПП України і УСПП України.

6. Допомога армії і військовому виробництву, сприяння енергетичній безпеці і підтримка стійкості енергетики

- Скрізь і всюди в спосіб, що протирічить розголосу і не протирічить діючому законодавству України.
- Рішенням вченої ради інституту теплофізичну школу в с. Соколівка доповнити функцією «Науково-технічний полігон пірометричних, теплофізичних та антидронових досліджень» (умовна назва) та оформити відповідну відкриту документацію для можливих перевірок місцевою владою.

ОСНОВНА МІСІЯ ПРОГРАМИ

1. Зберегти кваліфікований працівників, надати їм фахову роботу, гідні умови праці і належну зарплату. Повернути тих, хто закордоном. Залучити молодь, отримати перспективу продовження наукової школи фундаментальної теплофізичної інженерії і школи ДІВЕ. Відновити (реанімувати) наукову школу теплотрії.
2. Створити професійну команду однодумців для адміністрації інституту і спільно із керівниками відділів і АУПом розвивати Інститут.
3. Відновити репутацію і достойну позицію Інституту технічної теплофізики НАН України – за результатами наступної державної атестації отримати категорію «А» і позицію в трійці перших трьох місць по відділенню ВЕЕТ НАН України.
4. На основі отримання закордонних грантів реально підвищити зарплату співробітників інституту\.

7. Чому вирішив балотуватися

На сьогодні є певні попередні успіхи і напрацювання, ідеї, задумки і є потужна професійна команда однодумців (повноденно працюючих 7 докторів наук, 16 кандидатів наук). Зокрема:

Освоєно пошук та реалізацію заходів отримання додаткового стороннього фінансування, а саме -

Із закордонних джерел:

- Один проєкт (дослідницький) з Польщею
- Один теплонасосний проєкт із «European Climate Foundation»
- Діють 2 проєкти із Великобританією по програмі Innovate, оформлення ще одного (т.зв. «піролізного» із ТПВ) – зараз в роботі.

Подано 2 проекти в програму ГОРИЗОНТ - дослідницький (спільно із відділом Авраменка/Демченко) та навчальний (спільно із Гелетухою).

По взаємодії із НАЦІОНАЛЬНИМ ФОНДОМ ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНИ

Було виграно 2 проекти (один – із Авраменко), іще 1 подано на конкурс (із Авраменко), шанси є.

По взаємодії із МОН України

Діють спільні проекти:

«Енергоефективні модульні холодильні системи на основі CO₂ в енергетиці і АПК для забезпечення продовольчої безпеки України в умовах сьогодення», з Одеським національним технологічним університетом.

«Формування наукових засад розробки й експлуатації гібридних систем енергозабезпечення споживачів із використанням відновлюваних джерел енергії та смарт-технологій», з НТУУ «КПІ».

В інституті при створення нової освітньо-наукової програми аспірантури мною, як Гарантом, започатковано і викладаються нові курси.

В відділі і в інституті створено ряд повномасштабних стендів, установок: пасивний розумний будинок «нуль-енергії», полігон різноваріантних теплоізоляційних фасадів, різноваріантних віконних конструкцій, полігон ґрунтових акумуляторів різного типу, полігон теплих підлог і стін, діють 2 ІТН, 4 теплові насоси, вітроагрегат, полігон вимірювання інсоляції, 2 пелетні пальники, котел тепловий, 4 котли електричні, камера реального клімату. Ми стійкі до відключень, бо енергоавтономні.

Здійснено науково-інженерний супровід інвестиційно-інноваційного проекту будівництва офісно-житлових будівель на території інституту.

Тобто ми чогось досягли.

Довідка

Я працюю в системі ІТТФ НАН України з 2 квітня 1982 р. послідовно пройшовши шлях від старшого інженера до заступника директора інституту з інноваційної діяльності (1993-1996 рр.), заступника директора з наукової роботи (1996-2016 р) і завідувача наукового відділу ТОЕТ (з 2002 р. і до нині). За 23-річний час роботи заступником директора доган і великих претензій не отримував, а відділ ТОЕТ неодноразово займав передові місця в змаганні відділів інституту, а за результатами державної атестації МОН України відділ ТОЕТ зайняв перше місце серед всіх відділів ІТТФ. Я закінчив фізичний факультет Київського державного університету, кафедру молекулярної фізики, закінчив інститут менеджменту «МІМ-Київ», закінчив німецьку академію менеджменту в м. Целле, Нижня Саксонія, маю фінансову освіту, магістр МВА. Кандидат фіз.-мат. наук за спеціальністю теплофізика і молекулярна фізика, доктор техн. наук за спеціальністю технічна теплофізика та промислова енергетика, професор за спеціальністю технічна теплофізика.

Підготував 5 докторів наук, 14 кандидатів, 1 доктора PhD.

Автор 36 монографій, з них 14 у видавництві «Наукова думка», 520 статей, 51 а.с. та патенти.

Вдівець, маю двох дочок, п'ятьох онуків. Живу роботою.

Відвідання інституту технічної теплофізики НАН України англійською делегацією на чолі із міністром енергетики Великобританії (в центрі), 25 квітня 2026 р.